

Studium Doskonalenia Kadr
Oświatowych

Radom ul. Traugutta 61,
tel. / fax (048) 340 24 40, 340 22 18

Nr 01/2007

NAUCZYCIELSKI

BIULETYN METODYCZNY

mgr Agnieszka Sobolewska
mgr Ewa Rybska

**PROGRAM WŁASNY EDUKACJI CZYTELNICZEJ
UCZNIĄ NIEWIDOMEGO I SŁABO WIDZĄCEGO
Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM W STOPNIU
UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM**

Spis treści:

1. Wstęp.	2
2. Cele edukacji czytelniczej.	4
3. Komentarz do treści programowych.	5
4. Treści programowe.	6
5. Metody i formy pracy.	8
6. Osiągnięcia wychowanka.	9
7. Procedura osiągania założonych celów.	10
8. Lista lektur do głośnego czytania (propozycje).	11
9. Projekt ewaluacji.	13
10. Arkusze ewaluacyjne.	14
11. Przykładowe scenariusze zajęć.	16
12. Literatura.	21

Evaluation
Convert to PDF

1. Wstęp

Czytelnictwo, jako forma komunikacji opartej na treściach przekazywanych przez słowo drukowane, ma bogatą tradycję i duże znaczenie w procesie kształtowania się osobowości człowieka.

Z punktu widzenia pedagogicznego czytanie książki to nie tylko sam proces zapoznawania się z jej treścią, ale również cała suma refleksji i przeżyć związanych z tym procesem. Głośne, systematyczne czytanie dziecku już od pierwszych tygodni jego życia – jeśli jest prowadzone w sprzyjającej atmosferze – buduje w nim trwałe skojarzenia czytania z poczuciem bezpieczeństwa, przyjemności i więzi. Trafnie dobrana książka kształtuje określone uczucia i postawy społeczno – moralne, rozwija wyobraźnię, zainteresowania i procesy myślowe, wpływa na rozwój samooceny, wzbogaca język, uczy poprawnej polszczyzny, uniwersalnych wartości i zasad.

Korzyści płynące z głośnego czytania dziecku nabywa pośrednio – podczas słuchania czytanych mu lektur – i bezpośrednio – poprzez samodzielne oglądanie ilustracji zamieszczonych w książce. Proces ich nabywania może być długotrwały, uwarunkowany różnymi czynnikami (np. wrodzone lub nabyte choroby, wady lub ograniczenia), dlatego najmniejsze zmiany w zachowaniu i funkcjonowaniu dziecka należy odbierać jako sukces i nie ograniczać choremu dziecku kontaktu z książką.

Niniejszy Program Edukacji Czytelniczej, opracowany z myślą o wychowankach OSW dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących w Radomiu, zakłada tworzenie sytuacji i warunków do aktywnego ich uczestniczenia w czytelnictwie, sprzyjających jak najpełniejszemu rozwojowi emocjonalnemu, poznawczemu i społecznemu.

Dziecko niewidome lub słabo widzące ze złożoną niepełnosprawnością jest specyficznym i wymagającym „czytelnikiem”. Udostępnianie treści książki w sposób pośredni dziecku niewidomemu nie różni

się zbytnio od takiego samego kontaktu z książką dziecka widzącego – jedno i drugie, słuchając, poznaje nowe słowa, uczy się nowych zachowań, rozszerza swoje wiadomości o świecie, sobie samym i innych ludziach. Dobrego przygotowania i organizacji wymaga natomiast bezpośrednia prezentacja dziecku czytanych treści, aby mogło ono w możliwie najpełniejszy sposób skompensować sobie brak możliwości poznania wzrokowego świata przedstawionego czytanej lektury.

Autorki niniejszego „Programu Edukacji Czytelskiej Ucznia Niewidomego i Słabo Widzącego z Upośledzeniem Umysłowym w Stopniu Umiarkowanym lub Znacznym” mają nadzieję, iż układ jego treści oraz metody i procedury osiągania założonych celów pozwolą wychowankom Ośrodka wzbogacić własny świat emocji, przeżyć i doświadczeń oraz odkryć przyjemność czytania.

Evaluation
Convert to PDF

2. Cele edukacji czytelniczej.

Celem ogólnym edukacji czytelniczej jest wspomaganie i ukierunkowywanie rozwoju niepełnosprawnego wychowanka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem, możliwościami rozwojowymi i w relacjach ze środowiskiem społeczno – kulturowym i przyrodniczym.

Cele szczegółowe zakładają:

- dostarczanie i porządkowanie wiadomości o życiu społecznym i przyrodzie,
- wzbogacanie zasobu słownictwa,
- kształtowanie umiejętności poprawnego i skutecznego porozumiewania się werbalnego lub niewerbalnego w zróżnicowanych sytuacjach prywatnych i publicznych,
- kształtowanie umiejętności słuchania innych ze zrozumieniem,
- stymulowanie rozwoju pamięci słuchowej, werbalnej i dotykowej,
- kształtowanie umiejętności wyciszania się i koncentracji uwagi,
- wzmacnianie więzi emocjonalnej między nauczycielem a wychowankiem,
- kształtowanie właściwych postaw społeczno – moralnych (umiejętność współzycia i współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi, życzliwość, sympatia, szacunek dla ludzi oraz w stosunku do przyrody),
- stymulowanie rozwoju podstawowych procesów myślowych (porównywanie, analiza, synteza, wnioskowanie, uogólnianie),
- kształtowanie systemu wartości, norm i zachowań społecznych,
- wprowadzanie w tradycje kultury i obyczajów regionalnych i narodowych.

3. Komentarz do treści programowych.

Głośne czytanie wychowankom powinno się im kojarzyć z przyjemnymi doznaniem – radością, odprężeniem, bezpieczeństwem, zabawą. Zbudowanie takiej atmosfery pozwoli nauczycielowi na wprowadzanie elementów dydaktycznych, wychowawczych czy rewalidacyjnych – zależnie od potrzeb i możliwości danego dziecka oraz od czytanych treści.

Do realizacji niniejszego programu należy dobrać książki:

- skierowane do dziecka (dostosowane do jego wieku i wrażliwości, nie wzbudzające lęków lub niepokoju, ciekawe dla dziecka),
- sensowne (o czymś istotnym dla dziecka lub uczące czegoś ważnego),
- promujące pozytywne wzorce postaw, zachowań i ogólnie przyjęte normy społecznego współżycia,
- promujące pozytywne nastawienie do siebie samego, innych ludzi i otaczającej rzeczywistości.

Niniejszy program został skonstruowany zgodnie z założeniami „Programu wychowania i nauczania dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym” oraz w korelacji z założeniami kampanii społecznej „Cała polska czyta dzieciom”, prowadzonej przez Fundację „ABC XXI – Program Zdrowia Emocjonalnego”.

4. Treści programowe.

1) Poznanie i rozumienie siebie:

- organizowanie działań umożliwiających poznanie wielowymiarowości człowieka (postrzegam, myślę, czuję, działam),
- tworzenie sytuacji doskonalących pamięć, zdolność kojarzenia, umiejętność skupiania uwagi na osobach i rzeczach,
- przekazywanie wiedzy o zdrowym stylu życia, ocenianie zachowań służących i zagrażających zdrowiu,
- wspieranie samodzielnych działań dziecka,
- umożliwianie dziecku dokonywania wyborów i przeżywania pozytywnych efektów własnych działań,
- pomoc w budowaniu pozytywnego obrazu własnego „ja” oraz zaspokajaniu poczucia bezpieczeństwa.

2) Umiejętność porozumiewania się z otoczeniem:

- poznanie wspierających bądź alternatywnych metod komunikacji,
- wykorzystywanie komunikatów pozawerbalnych,
- wzbogacanie zasobu słownictwa,
- doskonalenie wypowiedzi pod względem gramatyki i logiki,
- doskonalenie wymowy,
- umożliwianie doświadczeń w mówieniu, słuchaniu i byciu słuchanym (opowiadanie, opisywanie, swobodne i spontaniczne wypowiedzi, prowadzenie rozmowy),
- identyfikowanie i nazywanie różnych stanów emocjonalnych,
- utrwalanie ciągów słownych (wierszyki, rymowanki),
- uczenie nawiązywania serdecznego kontaktu z innymi osobami,
- tworzenie okazji do wymiany informacji.

- 3) Rozwijanie percepcji słuchowej:
- ćwiczenie wrażliwości słuchowej,
  - różnicowanie elementów akustyki środowiska człowieka.
- 4) Rozwijanie percepcji i pamięci wzrokowej i dotykowej:
- manipulowanie przedmiotami,
  - wyszukiwanie przedmiotów podobnych i różnych.
- 5) Poznanie najbliższego środowiska społeczno – kulturowego i przyrodniczego:
- wdrażanie do pełnienia różnych ról społecznych,
  - wdrażanie do kulturalnego, społecznie akceptowanego sposobu bycia,
  - budzenie zainteresowania otaczającym światem poprzez prowokowanie pytań,
  - odczytywanie sensu i przeznaczenia rzeczy,
  - poznawanie, stosowanie i tworzenie symboli i znaków,
  - wykorzystywanie i tworzenie okazji do poznawania rzeczywistości przyrodniczej poprzez polisensoryczne obserwowanie i odkrywanie,
  - wykorzystywanie i tworzenie okazji do poznawania rzeczywistości społeczno – kulturowej poprzez poznawanie zasad organizacji życia społecznego, tradycji rodzinnej, regionalnej i narodowej,
  - kształtowanie postaw proekologicznych w kontaktach z przyrodą.
- 6) Budowanie systemu wartości:
- wprowadzanie w świat wartości uniwersalnych (dobro, piękno, mądrość, miłość, prawda) poprzez tworzenie otoczenia sprzyjającego rozumieniu i przeżywaniu tych wartości,
  - wykorzystywanie codziennych sytuacji do podejmowania prób samooceny i oceny zachowań innych,
  - rozwijanie poczucia odpowiedzialności poprzez samodzielne, dokładne wywiązywanie się z podejmowanych zadań.

5. Metody i formy pracy.

Podczas realizacji programu stosowane będą następujące metody i formy pracy:

1) metody:

- słowne: głośne czytanie, rozmowa kierowana, polecenie, instrukcja, objaśnianie, opis,
- pogładowe: obserwacja polisensoryczna (wzrok, dotyk, słuch, węch, smak),
- praktyczne: metoda zadań usprawniających (w tym manipulowanie), metoda kierowania własną aktywnością, metody oparte na naśladownictwie (naśladownictwo zachowań i postaw, ruchowe, werbalne).

2) formy:

- zbiorowa,
- indywidualna.

6. Osiągnięcia wychowanka.

Wychowanek kończący edukację w OSW dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących w Radomiu powinien w miarę własnych możliwości psychofizycznych:

- nazywać i wyrażać własne potrzeby, emocje, uczucia,
- porozumiewać się z otoczeniem w najpełniejszy sposób (werbalnie lub niewerbalnie),
- różnicować dźwięki otoczenia człowieka,
- interpretować właściwie paralingwistyczne składniki mowy (ton głosu, natężenie, akcent),
- rozumieć nazwy przedmiotów i czynności,
- rozumieć proste polecenia,
- znać i przestrzegać zasady i normy współżycia społecznego,
- zachowywać się stosownie do określonej sytuacji,
- słuchać innych ze zrozumieniem,
- rozpoznawać określone przedmioty,
- recytować wierszyki, rymowanki,
- analizować, porównywać, uogólniać zdarzenia i zachowania,
- wyciągać wnioski z określonych zdarzeń i zachowań,
- skupiać uwagę na określonej czynności,
- znać i zachowywać tradycje i zwyczaje,
- znać swoje miejsce w najbliższym środowisku (identyfikuje się z rówieśnikami i nauczycielami z własnej grupy).

7. Procedura osiągnięcia założonych celów.

Układ treści programowych ma charakter otwarty, a ich zakres ulega poszerzaniu w miarę nabywania przez wychowanka wiadomości, umiejętności i sprawności. Ze względu na różny stopień niepełnosprawności dzieci nie określa się także przedziałów czasowych i środków dydaktycznych niezbędnych do realizacji uwzględnionych treści. Ich doboru dokonuje sam nauczyciel mając na uwadze możliwości poznawcze i psychofizyczne każdego dziecka oraz podstawowe zasady ortodydaktyki – zasadę indywidualizacji, pomocy w procesie kształcenia, dominacji wychowania oraz zasadę aktywizacji wychowanka.

Czytanie dzieciom powinno odbywać się systematycznie, przez 15-20 minut, najlepiej o stałej porze. Niedostępność ilustracji lub wprowadzanie określonych pojęć należy kompensować odpowiednio dobranymi rekwizytami (zabawki, nagrania dźwiękowe, przedmioty użytkowe) lub dodatkowymi słownymi objaśnieniami (dotyczy to głównie postaci lub przedmiotów niemających swojego odpowiednika w rzeczywistości, np. krasnoludki).

Systematyczne, głośne czytanie wychowankom można realizować jako odrębne zajęcia wychowawcze albo wprowadzać je w tok zajęć rewalidacyjnych (zajęcia plastyczne, muzyczno – ruchowe, teatralne) jako jeden z elementów.

Pracę z daną książką można podsumować np. wystawą prac plastycznych, konkursem, quizem, przedstawieniem parateatralnym lub tematyczną zabawą muzyczno – ruchową.

Obowiązkiem nauczyciela jest obserwacja i analiza postępów wychowanka prowadzona z wykorzystaniem „Arkusza funkcjonowania dziecka w internacie” – części: „Komunikacja” i „Uspołecznienie”.

8. Lista lektur do głośnego czytania (propozycje).

Lista lektur do głośnego czytania wychowankom OSW w ramach „Programu Edukacji Czytelniczej...” powstała w oparciu o „Złotą Listę książek polecanych przez Fundację „ABC XXI – Program Zdrowia Emocjonalnego”, promującą Kampanię społeczną „Cała Polska czyta dzieciom”.

Wymienione poniżej tytuły stanowią jedynie propozycję, z której nauczyciel realizujący niniejszy program może skorzystać w całości lub części albo zmodyfikować ją zależnie od możliwości poznawczych, zainteresowania i upodobań dzieci oraz od własnych potrzeb.

1. Marta Bogdanowicz (opracowanie) - *Rymowanki-przytulanki*
2. Jan Brzechwa - *Wiersze i bajki, Androny, Brzechwa dzieciom, Akademia Pana Kleksa*
3. Josef Czapek - *Opowieści o piesku i kotce*
4. Karel Czapek - *Daszeńka*
5. Gilbert Delahaye - seria o Martynie
6. Dorota Gellner - *Bajeczki*
7. Czesław Janczarski - *Miś Uszatek, Wędrowki Misia Uszatka*
8. Hanna Kochocka - *O wróbelku Elemelku, Chrzaszcz w trzcinie*
9. Ewa Szelburg – Zarembina - *Wiersze, Idzie niebo ciemną nocą...*
10. Julian Tuwim - *Wiersze dla dzieci*
11. Maria Kownaska - *Plastusiowy pamiętnik*
12. Hans Christian Andersen - *Baśnie*
13. Wanda Chotomska - *Wiersze, Pięciopsiaczki*
14. Waclaw Czwartek - *O gajowym Chrobotku; Bajki z mchu i paproci*
15. Kornel Makuszyński - *Przygody Koziołka Matołka*

16. Maria Konopnicka – *Co słonko widziało*
17. Alan A. Milne - *Kubuś Puchatek, Chatka Puchatka*
18. Zofia Rogoszówna - *Dzieci Pana Majstra*
19. Krystyna Siesicka - *Idzie Jaś*
20. Małgorzata Strzałkowska - *Wierszyki łamiące języki*
21. Danuta Wawiłow – *Wiersze, Wierszykarnia*
22. Anna Sójka - *Czytam od A do Z*
23. Małgorzata Strzałkowska - *Rady nie od parady*
24. Piotr Wojciechowski - *Z kufra pana Pompyła*
25. Heather Amery - *Mity greckie dla najmłodszych*
26. Marta Berowska - *Polskie legendy i podania*
27. Frances Hodgson Burnett - *Tajemniczy ogród*
28. Bolesław Leśmian - *Kłechdy sezamowe, Przygody Sindbada Żeglarza*
29. Lucy M. Montgomery - *Anta z Zielonego Wzgórza*
30. Antoine de Saint-Exupéry - *Mały książę*
31. Sempe, Goscinny - *seria o Mikołajku*
32. Mark Twain - *Przygody Tomka Sawyera, Królewicz i żebrak*
33. Małgorzata Musierowicz – *Znajomi z zerówki, Noelka i inne tomy Jeżycjady*
34. Alfred Szklarski – *seria o Tomku Wilmowskim*
35. Janina Porazińska - *Agnieszka opowiada bajkę, O dwunastu miesiącach, Szklana góra, Psotki i śmieszki*

9. Projekt ewaluacji.

Celem ewaluacji „Programu edukacji czytelniczej...” jest zbadanie i określenie:

1. poziomu wiadomości i umiejętności sprzyjających procesowi komunikowania się wychowanków z innymi ludźmi.
2. stopnia znajomości, rozumienia i przestrzegania zasad społeczno – moralnych i tradycji kulturowych.

Narzędziem przeznaczonym do przeprowadzenia ewaluacji jest „Arkusze funkcjonowania dziecka w internacie” – część „Komunikacja” i „Uspołecznienie”. Arkusze ten został opracowany przez zespół wychowawców internatu OSW dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących w Radomiu (Borkowska – Marchewka P., Kalita A., Kudła J., Rybska E., Sobolewska A., Tokarska R.) w celu diagnozowania indywidualnych możliwości i umiejętności samoobsługowych wychowanków oraz racjonalnego planowania zajęć usprawniających.

Odniesienie w „Arkuszu...” zwiększonej częstotliwości pojawiania się określonego zachowania u dziecka wskaże przydatność niniejszego programu w dalszej pracy dydaktyczno – wychowawczej.

10. Arkusze ewaluacyjne.

Przedstawione w dalszej części Programu arkusze ewaluacyjne są – jak już wcześniej wspomniano – częścią „Arkusza funkcjonowania dziecka w internacie” skonstruowanego w ramach Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli OSW dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących w Radomiu do oceny indywidualnych możliwości wychowanków w zakresie czterech ważnych umiejętności życiowych: obsługiwanie siebie, poruszania się i orientacji w przestrzeni, komunikacji i społecznienia. Na wstępie Arkusza zawarte zostały podstawowe informacje dotyczące sytuacji badawczej tj. dane osobowe dziecka, data badania, imię i nazwisko osoby badającej oraz informacje o stanie zdrowia dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem tych rodzajów dysfunkcji, które mogą mieć istotny wpływ na pracę rewalidacyjną. W dalszej części znajdują się tabele zawierające listę badanych umiejętności w poszczególnych sferach życia ułożoną według wzrastającego stopnia trudności. Każda z tabel posiada rubrykę „uwagi”, w której wychowawca ma możliwość zanotowania dodatkowych informacji o wychowanku.

W sferze „Komunikacja” i „Uspołecznienie” za kryterium przyjęto częstotliwość występowania danego komunikatu lub zachowania według skali: zawsze, często, czasami, nigdy.

Wypełniając Arkusz należy zaznaczyć znakiem X częstotliwość występowania danego zachowania specyficzną dla badanego dziecka. Część zaproponowanych kategorii odpowiedzi została zdefiniowana dwojako: „zawsze/tak”, „nigdy/nie”, co zostało podyktowane dbałością o właściwą stylistykę układu stwierdzenie – odpowiedź, ale w żaden sposób nie rzutuje na jakość badania i rzetelność niniejszego narzędzia. Badanie powinno być przeprowadzone dwukrotnie w ciągu roku, tj. w październiku i maju, co pozwoli dostrzec nawet niewielkie postępy w rozwoju wychowanków i wyciągnąć

wnioski do dalszej pracy rewalidacyjno – wychowawczej na kolejny rok szkolny. Zanotowanym w tabelach spostrzeżeniom należy nadać określone wartości procentowe według poniższego wzoru:

$$\frac{\text{Ilość prawidłowo wykonanych zadań z uwzględnieniem poziomu wykonania lub częstotliwości występowania}}{\text{Ilość wszystkich zadań w danej sferze}} \times 100\% = \text{Poziom wykonywania zadania w zakresie danej sfery w \%}$$

Uzyskane w ten sposób wyniki należy przenieść do odpowiedniej tabeli, a następnie na ich podstawie sporządzić wykres profilu osiągnięć dziecka w danym zakresie.

Zebrane i opracowane w ten sposób informacje (zarówno liczbowo, jak i graficznie) dają pewien obraz tempa uczenia się danej czynności przez dziecko oraz wskazują, które czynności należy doskonalić, a które zostały opanowane i w jakim stopniu.

11. Przykładowe scenariusze zajęć.

Osoba prowadząca: Ewa Rybska

Data: ..... r.

Temat: „Pomidor” Jana Brzechwy – praca z tekstem.

Czas trwania zajęć: 45 min.

Charakterystyka grupy:

5 dziewczynek niewidomych i upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym, 1 dziewczynka słabo widząca, upośledzona umysłowo w stopniu umiarkowanym, z całkowitym ubytkiem słuchu w uchu lewym oraz 80% ubytkiem słuchu w uchu prawym.

Miejsce realizacji zadania: sala sypialna grupy VIII.

Cel ogólny:

- wzbogacanie zasobu słownictwa.

Cele szczegółowe:

- zapoznanie dzieci z treścią wiersza „Pomidor” Jana Brzechwy,
- wdrażanie do nawiązywania dialogu (Magda, Klaudia, Marta),
- kształtowanie umiejętności uważnego słuchania (Magda, Klaudia, Marta),
- dostarczanie doznań wzrokowych (Aneta),
- budowanie przyjaznej atmosfery,
- zapoznanie z charakterystycznymi cechami pomidora – kształt, faktura skórki, zapach, smak, kolor (Aneta).

Metody pracy:

- głośne czytanie,
- rozmowa kierowana,
- instrukcja słowna,
- obserwacja polisensoryczna.

Formy pracy: grupowa, indywidualizowana.

Pomoce: wiersz Jana Brzechwy „Pomidor” (z książki „Brzechwa dzieciom”), świeże pomidory

Przebieg:

- 1) Wprowadzenie do zajęć:
  - zapowiedź czytania wiersza i rozmowy na jego temat,
  - podanie tytułu i nazwiska autora wiersza.
- 2) Praca z wierszem J.Brzechwy „Pomidor”:
  - głośne odczytanie całego wiersza przez prowadzącą,

- omawianie treści wiersza: głośne czytanie przerywane rozmową kierowaną (np. kto włożył na tyczkę?, kogo przedrzeźniał pomidor?, do czego spadł pomidor?, czyj był koszyczek?), omawianie niezrozumiałych dla dzieci zwrotów.
- 3) Spotkanie z pomidorem: poznawanie pomidora poprzez dotyk (obracanie w dłoniach, zamykanie kształtu w dłoniach, głaskanie, wskazanie miejsca po ogonku), węch i smak (lizanie, jedzenie kawałków pomidora, określenie smaku – słodki, gorzki, kwaśny? – Klaudia, Magda, Marta).
  - 5) Zgaduj – zgadula: jakie inne warzywa występują w czytanim wierszu? – wymienianie lub kończenie nazw zaczętych przez prowadzącą (Magda, Klaudia, Marta).
  - 4) Zakończenie zajęć:
    - przypomnienie tytułu i nazwiska autora wiersza.
    - próba wspólnego odczytania wiersza przez prowadzącą i dzieci (Magda, Klaudia) – prowadząca zachęca dzieci do kończenia wyrazów lub zdań,
    - pochwalenie dzieci za udział w zajęciach (indywidualnie).

W trakcie realizacji mogą wystąpić zmiany wynikające z aktualnego samopoczucia dzieci biorących udział w zajęciach.

Osoba prowadząca: Agnieszka Sobolewska

Data: .....r.

Temat: Poznajemy przygody Tomcia Paluszka.

Czas trwania: 60 minut – blok zajęć rewalidacyjnych.

Charakterystyka grupy: 10 dzieci z różnych grup wychowawczych.

Miejsce zajęć: sala muzyczna.

Cel ogólny:

- przygotowanie przedstawienia teatralnego pt. „Tomcio Paluszek”.

Cele szczegółowe:

1. Zapoznanie dzieci z treścią bajki „Tomcio Paluszek”.
2. Doskonalenie umiejętności słuchania tekstu ze zrozumieniem.
3. Kształtowanie percepcji i pamięci słuchowej.
4. Ćwiczenie słuchu fonetycznego.
5. Wdrażanie do wypowiadania się na dany temat.
6. Doskonalenie umiejętności odpowiadania na pytania.
7. Wzbogacanie słownictwa dotyczącego teatru.
8. Utrwalanie zasad kulturalnego zachowania się przy powitaniu.

Metody pracy:

- słowne, czytanie, opowiadanie, rozmowa ukierunkowana,
- inscenizacja,
- zabawa

Środki dydaktyczne: scenariusz bajki, nagranie na kasecie magnetofonowej, dyktafon.

Przebieg zajęć:

- 1) Zabawa wprowadzająca – zaciekawienie tematem.

Powitanie:

- Jakimi słowami możemy się przywitać? Dzień dobry, dobry wieczór, cześć, czołem, witajcie, itp. - dzieci odpowiadają (nagranie na dyktafon odpowiedzi poszczególnych dzieci).

- W jaki sposób możemy się jeszcze przywitać? Gesty, uśmiech, ukłon – dzieci demonstrują.
- W jaki sposób witają się różni ludzie w różnych okolicznościach? Np. dziecko z mamą, dwaj mężczyźni, uczniowie z nauczycielami itp.- dzieci demonstrują.
- Z czym kojarzą Ci się następujące wyrażenia: scena, kurtyna, rola, rekwizyt, aktor, reżyser, tekst, widownia, kostiumy, charakteryzacja – dzieci odpowiadają.

Relaks:

- Dzieci siadają wygodnie i słuchają nagrania odgłosów przyrody w lesie z kasy magnetofonowej; po wysłuchaniu odpowiadają na pytania nauczyciela dotyczące ich wrażeń, rozpoznawanie odgłosów: szumu drzew, śpiewu ptaków, szumu wody, deszczu i burzy – wprowadzenie do tematyki, miejsca akcji bajki.

2) Prezentacja treści bajki „Tomcio Paluszek”

- Odczytanie przez nauczyciela z podziałem na role scenariusza bajki z wykorzystaniem podkładu muzycznego.
- Omówienie treści bajki, omówienie niezrozumiałych sytuacji lub zdarzeń, odpowiadanie na pytania zadawane przez nauczyciela np. czy bajka była wesoła, czy smutna? jaka postać podobała wam się najbardziej? itp.

3) Zabawa i nauka w kręgu baśni.

- Konkurs ze znajomości treści bajki – wybierz właściwą odpowiedź:
  1. Gdzie rozgrywa się akcja pierwszej części bajki? (ulica miasta, zamek królewski, las).
  2. Ilu synów miał drwal? (10, 7, 2).
  3. Kto występuje w bajce „Tomcio Paluszek”? (krasnaludki, ludojad, wróżka).
  4. Jak się nazywały buty ludojada? (pięciomilowe, jednomilowe, siedmiomilowe).
  5. Co ludojad chciał zrobić z dziećmi? (zaprosić na przyjęcie, zjeść je, pobawić się z nimi).
  6. Kto pomagał dzieciom? (dobra wróżka, żona ludojada, leśniczy).

7. Jak Tomcio Paluch przechytrzył Ludojada? (zabrał mu strzelbę, złapał go do klatki, zabrał mu buty).

- Rozpoznawanie i naśladowanie odgłosów wydawanych przez ludojada – mlaskanie, siorbanie, chrupkanie, ziewanie, chrapanie (dzieci rozpoznają i naśladowują odgłosy).
- Przedstawienie czynności za pomocą ruchu – jedzenia zupy, czesania włosów, mycia rąk, mycia zębów (dzieci demonstrują).
- Zabawa ze zdaniami – ćwiczenie intonacji wypowiedzi; rozróżnianie zdań oznajmujących od pytających np. Jesteśmy w lesie. Jesteśmy w lesie?
- Zabawa ruchowa – różne sposoby poruszania się np. chodzimy jak ludojad, chodzimy po cichu, skradamy się, uciekamy przed ludojadem (dzieci ćwiczą).
- Konkurs ze znajomości bajek.
- Z jaką bajką kojarzy ci się: wilk, zatruty grzebień, siedmiomilowe buty, lustro, ziarnko grochu, pantofelek, kaczątko?
- Zabawa w odgadywanie głosów kolegów nagranych na dyktafon – zgadnij kto to mówi?

4) Podsumowanie i podziękowanie dzieciom.

- Pożegnanie się w dowolny sposób wybrany przez poszczególne dzieci.

Uwagi o realizacji:

Przebieg zajęć uzależniony jest od możliwości, samopoczucia i specyficznych zachowań dzieci.

12. Literatura.

- Borkowska – Marchewka P., Kalita A., Kudła J., **Rybska E., Sobolewska A.**, Tokarska R.: „Arkusze funkcjonowania dziecka w internacie”, OSW dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących w Radomiu, Radom 2004.
- Dudzińska I. (red.): Wychowanie i nauczanie w przedszkolu – poradnik metodyczny, WSiP, Warszawa 1983.
- Lipkowski O.: Ortodydaktyka, [w:] Pomykała W. (red.) Encyklopedia pedagogiczna, Fundacja Innowacja, Warszawa 1993.
- Materiały informacyjne Fundacji „ABC XXI – Program Zdrowia Emocjonalnego” promujące Kampanię społeczną „Cała Polska czyta dzieciom” – strona internetowa: www.calapolskaczytadzieciom.pl.
- Ogonowski J.: Dziecku trzeba czytać, „Nasze Dzieci” 1990, nr 10.
- „Program wychowania i nauczania dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym” (DOW – 4014 – s – 2/97).